

AVTOMATSKA OBDELAVA PODATKOV GEODETSKE SLUŽBE V OBČINI MURSKA SOBOTA

UVOD

V geodetski službi je zemljiški kataster najstarejša evidenca in hkrati temeljna informacija o prostoru. Da bi sledili novim zahtevam prostorsko-informacijskega sistema, je bilo potrebno pristopiti k avtomatizaciji obdelave podatkov ter se povezati z drugimi elementi informacijskega sistema.

Povezavo zemljiškega katastra v splošni družbeni sistem informiranja dosežemo prek enotnih matičnih številk občanov (EMŠO) in matičnih številk organizacij in skupnosti (MŠ), številke gospodinjstev ter s povezavo parcel z registrom območij teritorialnih enot (ROTE). Po tej dopolnitvi naše temeljne evidence lahko pristopimo k nalogam, ki nam jih v zvezi s prostorskimi evidencami predpisuje zakon.

1. NALOGE, KI JIH GEODETSKI SLU@BI PREDPISUJE ZAKON

Novi zakoni predpisujejo geodetski službi razširitev evidenc. Organi in organizacije, ki na podlagi zakona evidentirajo podatke o občanih na področju družbenega življenja, pomembne za vso državo, morajo na osnovi zakona o uvedbi enotne matične številke (UL SFRJ, št. 58/76) pri svojem delu uporabljati to številko. Na osnovi 6. člena zakona o enotni matični številki občanov (UL SRS št. 1/80) je zemljiški kataster evidenca, v katero se vpiše matična številka.

Poleg osnovne evidence o parceli vodi geodetska služba v skladu z družbenim sistemom informiranja tudi register prostorskih enot.

V povezavi s tem registrom mora naša služba na osnovi 25. člena zakona o urejanju prostora (UL SRS, št. 18/84) voditi za potrebe urejanja prostora evidence podatkov o naravnih lastnostih prostora, o njegovi dejanski rabi ter o predpisanem varovanju prostora in o omejitvah pri posegih v prostor. Zakon o stavbnih zemljiščih (UL SRS, št. 18/84) pa nam nalaga vodenje evidence stavbnih zemljišč.

2. RAČUNALNIŠKA OBDELAVA KATASTRA ZEMLJIŠ

2.1. Razvoj računalniške obdelave podatkov

Začetek avtomatske obdelave katastrskega knjigovodstva v naši občini sega v začetek sedemdesetih let. V začetku so bile v avtomatsko obdelavo zajete le novoizmerjene katastrske občine, vendar brez podatkov o lastništvu.

Evidenco smo z leti dopolnjevali in v letih 1979-1980 smo s programom Ekonomskega centra Maribor računalniško obdelali vse katastrske občine z vsemi podatki o parcelah in lastnikih. Lastnikom smo dodelili šestmestne katastrske šifre in šifre gospodinjstev. Šifre gospodinjstev smo prevzeli od Uprave za družbene prihodke in jih na osnovi povezav v domicilnih posestnih listih dodelili lastnikom. S tem postopkom smo prišli do neposredne povezave podatkov obeh uprav. Ker so vsi povezovalni elementi avtomatizirani, nam nobena sprememba faktorjev katastrskega dohodka ne povzroča dodatnega dela.

Do leta 1987 smo izvedli primerjavo podatkov zemljiške knjige in zemljiškega katastra ter v kataster vpisali številke zemljiškoknjižnih vložkov. Vsebinsko smo svojo evidenco in obstoječi program dodelali. Odpravili smo dvojne posestne liste, popravili napake pri tistih, pri katerih deleži lastništva niso tvorili celote, in se lotili popravljanja imen in naslovov lastnikov.

Vendar pa je nastavitev in vodenje dodatnih evidenc možno le s sodobnim računskim programom, ki lahko sprejme dodatne elemente. Ker obstoječi programi avtomatske obdelave katastrskega knjigovodstva ne omogočajo nastavitve zahtevanih evidenc, smo se leta 1987 z računalniškim centrom "Mura" dogovorili za izdelavo novega interaktivnega programa za obdelavo podatkov katastrskega knjigovodstva v sistemu baz, ki daje možnost širitve evidenc.

Parcela je določena s koordinatami detajlnih točk poligona, ki jo tvori. Ta zas-

nova je odločilna za avtomatsko povezavo numerične baze podatkov naših evidenc z grafiko in načrti. V naši občini imamo za 24 katastrskih občin in za vse območje komasacij izdelan koordinatni kataster. Koordinate ter poligone parcel želimo imeti na računalniku v "Muri" ter jih vzdrževati z mikroročunalnikom HP 9000, ki bo povezan z računalnikom v "Muri".

Delitev parcel, izračun koordinat in novih poligonov parcel, izdelavo odločb o parcelacijah ter spremembah namembnosti in razreda parcel bomo opravljali na mikroročunalniku, obdelane podatke pa bomo hranili v temeljni bazi v "Muri".

2.2. Dopolnitev podatkov stare datoteke

Naša prva naloga je bila vnos EMŠO v datoteko lastnikov. V ta namen smo si priskrbeli matič ne številke občanov, ki živijo v naši občini, zapisane na magnetnem traku. Nato smo izvedli parjenje trakov z EMŠO in datoteko lastnikov. Direktno smo zamenjali lastniške šifre z EMŠO za 70% lastnikov zemljišč, ki živijo v naši občini. Preostale lastnike zemljišč smo preverjali na terminalu s primerjavo s CRP ter jim prek terminala zamenjali šifre. To delo sta opravljala dva delavca štiri mesece.

Vse nerazčiščene primere sta druga dva delavca v istem času reševala z delavci krajevnih uradov. Če niso mogli z gotovostjo določiti lastništva na parcelah (npr. dve osebi z istim imenom in priimkom na isti hišni številki) smo lastnike zemljišč vabili na našo upravo. Na ta način smo določili matične številke za 90% lastnikov. Odločili smo se, da preostale matične številke dodelimo lastnikom po prehodu na nov program.

Podogovoriz Upravo za družbene prihodke smo v nov program prenesli tudi šifre gospodinjstev. Najprej smo hoteli te šifre zamenjati z EMŠO, vendar smo po daljši študiji spoznali, da posebne šifre gospodinjstev olajšajo delo in pomenijo predvsem manj sprememb pri vzdrževanju. Na gospodinjstvo šifro so vezane vse olajšave, prispevek za socialno zavarovanje kmetov ter vse druge dajatve. Olajšave lahko trajajo več let in pogosto spreminjanje gospodinjstevskih šifer povzroča nepreglednost evidence ter dodatne stroške. Do sprememb pa bi pogostejše prihajalo, če bi za gospodinjstve šifre

uporabljali EMŠO ene od oseb v gospodinjstvu.

Na osnovi večletnih izkušenj pri uporabi šifer gospodinjstev predlagamo, da uvede Zavod SRS za statistiko enotne šifre gospodinjstev za območje cele republike, na katerih bi se zbirali vsi davki, prispevki in olajšave.

Naslednja naloga je bila poskusno polnjenje baz novega programa. Ker so v starem programu manjkale določene kontrolne strukture, smo pri polnjenju baz dobili izpis napak, ki jih je bilo potrebno popraviti. Napake sta popravljala dva delavca dva meseca. Vzporedno smo nalogali tudi spremembe za leto 1987 ter jih skupaj s popravljenimi napakami vnesli v staro datoteko. Šele po odpravi vseh napak smo lahko začeli polniti nove baze z novimi podatki.

2.3. Interaktivna obdelava podatkov katastrskega knjigovodstva

Po zastavljenem konceptu smo s programerji računalniškega centra "Mura" pristopili k izdelavi novega interaktivnega programa za katastrsko knjigovodstvo v sistemu baz.

Osnova aplikacij so podatkovne baze:

- register prebivalstva občine,
- lastniki,
- parcele.

Pristop do baze lastnikov je rešen prek EMŠO, omogočen pa je tudi neposredni pristop do lastnika prek priimka in imena, naslova ter gospodinjstva. Vsi osnovni podatki o lastnikih sozeti iz baze registra stalnega prebivališča občine.

Pristop do baze parcel je rešen prek katastrske občine in številke parcele, ki pa se lahko kadar koli zamenja s centroidom parcele.

Program omogoča interaktivno vzdrževanje podatkov:

- lastnikov,
- gospodinjstvih,
- parcelah,
- posestnih listih,
- lastništvih v drugih občinah,
- zgodovini sprememb na parcelah,
- poligonu točk parcel ter
- izpisih raznih potrdil.

Podatki so organizirani tako, da je omogočena grafična obdelava posameznih parcel ali skupine parcel. Program teče na računalniku IBM 3090 po operacijskim sistemom VM/SP in CICS/VS. Podatkovne baze so DL/I hierarhične baze. Programski jezik je PL/I. Program je prenosljiv na kateri koli IBM računalnik.

Novi program smo testirali in preverili vse kontrole ter zavarovanja, ki smo jih predhodno predvideli. Program dobro deluje, pristopi so preprosti in logični. Brez večjih težav so vsi referenti osvojili navodila za delo in testno izvajajo nalaganje sprememb in vnos novih podatkov.

Pripravljeni in v uporabi so tudi vsi podprogrami za izpise iz operata in potrdila, ki jih geodetska služba izdaja lastnikom zemljišč.

Delo na naši upravi smo poenostavili in izboljšali. Pristopi do podatkov so hitri in točni. Že pri uvedbi šifer gospodinjstev leta 1980 smo zmanjšali število referentskih mest za eno delovno mesto, nov program pa bo sprostil še dodatni dve delovni mesti. Z uvedbo novega programa smo pristopili tudi k spremembam v poslovanju s strankami. Uprava za družbene prihodke ima prek terminala pristop do naših podatkov. Pripravljen je prikaz gospodinjstev v taki obliki, da služi za vsa zahtevana potrdila. Novouvedeni lastninski list daje pregled nad lastništvom enega lastnika z vsemi parcelami in katastrskim dohodkom. Lastniki zemljišč sedaj dobijo vsa potrdila na Upravi za družbene prihodke.

3. PREDLOGI V ZVEZI Z VZDRŽEVANJEM ZEMLJIŠKEGA KATASTRA

Pri sestavi novega programa so se pojavili pomisleki o sedanjem pojmovanju določ enih elementov katastrskega knjigovodstva ter povezovalnih elementov med njenimi podatki s podatki Zemljiške knjige ter Upravo za družbene prihodke. V prvi vrsti moramo poenotiti evidenco zemljiškega katastra in zemljiške knjige.

V naši občini smo za vse nove izmere od leta 1973 uvedli sistem, da smo za posestne liste uporabili iste številke kot za zemljiškoknjižne vložke (za vseh 24 katastrskih občin). Spoznali smo, da ta način evidence olajša delo s strankami.

Prepričani smo, da je posestni list, ki je v bistvu duplikat zemljiškoknjižnega vložka, nepotreben. Ker geodetska služba ne vodi evidence o bremenih na parceli, združujemo več zemljiškoknjižnih vložkov z istimi bremenimi - vendar z istimi lastniki in deleži - v en posestni list, kar je s pravnega stališča nedopustno. Zato predlagamo, da odpravimo številke posestnega lista, saj z uvedbo šifre gospodinjstva stara funkcija posestnega lista v celoti odpade.

Novi program daje možnost, da tudi zemljiška knjiga preide na avtomatsko obdelavo podatkov in prevzame naše baze podatkov. Predlagamo, da naše podatke preverijo s svojo evidenco ter v segment baze dodajo bremen na parceli. S tem bi prišlo do neposredne povezave zemljiške knjige in zemljiškega katastra prek baze podatkov.

Vse spremembe lastništva in bremen bi vzdrževala zemljiška knjiga interaktivno, spremembe na parcelah pa bi vzdrževala geodetska služba. Zemljiška knjiga bi morala uporabljati in vnašati EMŠO za lastnike ter številke gospodinjstev, do katerih bi morala imeti pristop v CRP prek terminala. Na tak način bi odpravili podvojeno delo ter dosegli neposredno povezavo podatkov Zemljiške knjige s podatki Uprave za družbene prihodke. Novi pristop bi povečal kakovost in ažurnost podatkov ter izboljšal gospodarnost dela.

Največji napredek v geodetski službi pa bomo dosegli z avtomatsko povezavo numeričnih in grafičnih podatkov geodetske službe. Izvršni svet naše občine nas pri tem podpira in skuša zagotoviti potrebna finančna sredstva za povezavo mikror računalnika HP 9000 z računalnikom v "Muri". Zavedamo se, da bomo le tako lahko dalje razvijali informacijski sistem v občini.

V prihodnosti bomo nastavljene baze podatkov dograjevali z novimi elementi v evidencami. Našo bazo podatkov želimo prek informacijskega sistema povezati še z drugimi službami občine, saj je kot osnovna evidenca o prostoru temelj za prostorsko načrtovanje, urejanje mestnega zemljišča in urbanizacijo naselij.

Rozika Sraka